

Bashkim Hoxha

8JH-32

H 72

NJË
LOLO
DHE NJË
MBRET

tregime
novelë

814-32

HP2

BASHKIM HOXHA

NJË LOLO
DHE
NJË MBRET

tregime
e novelë

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

Prolog

Ra gongu i parë.

Në skenë ishte errësirë. Aktori mbylli sytë fort që të mësohej me të. I mbajti kështu për pak çaste dhe i hapi. Mundi ta dallonte siluetën e dekorit bufatorik turbull, si përmes një nate pa hënë. Me hamendje gjeti fronin e tij në anë të skenës dhe u ul. E ndjeu veten krejt të mpirë nga emocionet.

— Suksese, mjeshtër! — i pëshpëriti një zë aty pranë.

— Faleminderit, — ia ktheu pa vënë re se kush i foli dhe u zhyt edhe më tepër në fronin e drunjte e të gjerë. Pasi u mësua me errësirën, mundi të shihte dy kolegë të tij, që bënë ecejake të shkurtra, në pritje të hapjes së perdes.

Aktori mbylli sytë, mbështeti kokën mbi duar dhe u përpoq të përfytyronte pamjen që do të zbulohet pas hapjes së perdes. Këtë e bëri thjesht për t'u larguar nga emocionet, që i krijonin një angushti të madhe, njësoj sikur dikush i shtrëngonte zemrën në grusht.

Njeriu i parë që pa, qe e shoqja. Me bluzën e bardhë me dallgëzime dantellash, ajo dallohej menjëherë në sallën gjysmë të errët, si një flamur paqeje midis ankthit, dëshpërimit, emocionit dhe fjalëve të ngarkuara me mendime të rënda. Sido që të ishte, shfaqje tragjike apo komike apo thjesht dramatike, e shoqja do të qëndronte atje deri në fund, e buzëqeshur dhe e përlotur, me një tufë lule të stinës në dorë.

• Atij i erdhi për të qeshur kur kujtoi lulet.

Në fillim të shfaqjeve ato ishin të freskëta, të zgjedhura tërë përkujdesje dhe nuk merrej vesh se si në fund ato ktheheshin në një grumbull petalesh të saka-

tuara, të përgjysmuara dhe gjethesh të gërricura nga gishtërinj nervozë.

«Kështu gërricet edhe zemra e njeriut që ka ankth, — mendoj ai, — dhe nuk e merr vesh sesi.»

Nuk e kuptonte përse atë mbrëmje gjithçkaje donte t'i jepte një domethënie të veçantë, duke e ngarkuar përfytyrimin me mendime. Mendimi përsëri i shkoi te publiku në sallë. Kishte disa njerëz që donte të ishin patjetër aty.

«O zot, më shpëto nga baronesha!» — psherëtiu ai, sepse iu kujtua që me siguri përballë gruas së tij do të ishte ulur baronesha D., ajo vajzë dyzetetrevjeçare e budallaqe, që cicërinte tërë kohën si kanarinë e kurdisur.

«Dhe t'i mendosh ato përballë njëra-tjetrës!»

Ra gongu i dytë.

Ai u përpoq të përqendrohej te roli. Pas pak do të jetonte, do të bariste, do të vuante, do të vritej dhe në fund do të ringjallej për të përshëndetur sallën.

«A mundem, vallë, të numëroj sa herë jam vrrarë e jam ringjallur? — mendoj aktori. — Sa herë kam qenë mbret, barí, i çmendur, filozof, fatkeq, i dashuruar, intrigant, naiv, lolo, një kalimtar i thjeshtë... Askush nuk e kundron dot botën nga kaq shumë kënde shikimi sa një aktor. Askush!

Por ishte e pamundur ta largonte mendjen nga salla. Për të ajo gjithmonë kishte qenë një pasqyrë, ku kishte parë veten. Diku në fund të platesë me siguri edhe atë natë do të ishin mbledhur gazetarët. Nësër ata do të shkruanin. Çfarë do të thoshin vallë? Gazetat qenë tepër të rënduara me lajme. Bile edhe me lajme lufte.

«Po unë, si do të hyj mes këtyre lajmeve? — mendoj aktori. — A do të hyj dot natyrshëm, apo kam për të qenë vetëm një relik i pluhurosur i një lufte që ka shekuj që është harruar? Po të ndodhë kjo, ka për të qenë e tmerrshme!»

Aktori ndjeu një pikëllim brenda vetes. Pastaj solli ndër mend një mikun e tij gazetar. «Ai me siguri ka ardhur në shfaqje, por nuk përzihet me turmën laragane të gazetarëve të tjerë.» Për njëzet e e tetë vjet rresht ai nuk kishte munguar asnjëherë. Gazetarë të shumtë, fillestarë të apasionuar, të modës, apo që sapo kishin përfunduar një kontratë të përkohshme, kishin ardhur dhe kishin ikur sërish. Ndonjëri ishte kënaqur dhe me një autograf, një tjetër me përgjigjen e një pyetjeje të bërë thjesht për kureshtje, të tjerë vetëm kishin mbushur radhët që përfaqësonin në gazetë apo revistë, kurse ai...

«Ai më bën ta ndiej veten ngushtë», mendoj aktori.

Ra gongu i tretë.

Aktori ngriti sytë. Errësirë. Diku në thellësi filloi të dëgjohej uvertura. Simfoni e Fatit. Bethoven.

Perdja qëndronte ende e ngrirë, e palëvizshme, si me një rëndesë pluhuri. Ai i nguli sytë atje dhe u përpoq të depërtonte me përfytyrim në lozhën përballë. Ishte lozha e autoriteteve zyrtare. Atje njerëzit kishin qenë më të përkohshëm se kudo, bile më të përkohshëm edhe se gazetarët.

Aktori kujtoi se si qenë shfaqur aty ndonjëherë fytyra serioze dhe të vrenjtura, që përpiqeshin t'i jepnin rëndësi çdo fjale a gjesti. që ndiqnin shfaqjen me sytë ngulur thellë në skenë. Kishte midis tyre nga ata që këtë gjë e bënin në mënyrë sa më të dukshme dhe të kapshme nga të tierët, sikur të qenë ata që jepnin shfaqje. Herë të tjera aty qenë shfaqur njerëz të lehtë, që e krahasonin artin me një gotë birrë të pirë kalimthi në interval të dy punëve që kërkonin mundim dhe vvarje mendieje. Dhe më e tmerrshmja që kur përballë shfaqeshin disa fytyra të ngurosurat, që qëndronin të akullta dhe nuk merrnin vesh asgjë. Shumë prej tyre në teatër mendonin të tjera gjëra, që kishin të bënin me jetën e tyre, me familjen, karrierën, shtimin e të ardhurave, pushimin e së dielës e kushedi çfarë tjetër.

Pikërisht ato çaste aktorit i regëtiu në kokë:

«Në cilën anë të perdes zhvillohen vallahë dramat më të forta, në këtë apo në atë anë të skenës?»

Ai e ndjeu se, kur hapej perdja rëndë-rëndë, zbulonte njëherësh dy drama. Njëra ndodhte në kuadratin pak më të katror të skenës, kurse tjetra përtej, në jetën e secilit që qëndronte i ulur në sallë, madje akoma më përtej, edhe në sheshin para teatrit, edhe më tutje, në rrugët që zgjateshin në thellësi të qytetit, edhe më tutje, në hapësirat përtej qytetit, në pafundësi.

Perdja e rëndë filloi të lëvizte ngadalë.

Nën tingujt e muzikës solemne dhe madhështore po zbulohej salla pa butafori dhe pa drita ngjyra-ngjyra.

AKTI I PARË

Dekori: Një qytet i Gjermanisë në vitin 1933.

Nazistët, që kanë marrë pushtetin, organizojnë nëpër rrugë manifestime të shumta, ku demonstrojnë forcë e mobilizim. Në rrugë ecin shumë njerëz, entuziastë, të hutuar, kureshtarë e shpërfillës.

Hamleti

*...dhe ja, numëro
të gjitha ngjarjet, të mëdha, të vogla
q'ë shkaktuan. Të tjerat janë heshtje.*

Them fjalët e fundit dhe vdes. Ashtu siç lëshohen muskujt nga tendosja, që ka zgjatur gjithë jetën për të qëndruar në këmbë trupi, unë lëshoj veten nga tendosja e tmerrshme e emocioneve. E ndiej se si dalëngadalë, nga ky çast e deri në fund, kur do të bien boritë, ankthi, angushtia, dhembja dalin nga zemra drejt sipërfaqes

së lëkurës, si një tufë zogjsh që braktisin folenë dhe ikin, treten me ajrin e skenës, të ndotur nga dritat e shumëngjyrshme, duke lënë trupin tim pa jetë, të shurdhët, të qetë.

Më kapin nga këmbët, nga krahët e supet dhe ngrenë trupin tim të vdekur në duar. Njëri prej tyre ka një unazë me një kokë të mprehtë, që gjithmonë më gërvisht pulpën e djathtë. Gjithmonë këto çaste pyes se çfarë ka në kokë ajo unazë, ndonjë kokë gjarpri, ndonjë zemër të buhavitur apo ndonjë inicial dashurie (eh, edhe nga një inicial mund të të gërvishtet mishi). Herën tjetër nuk do të harroj t'i them që ta heqë patjetër atë unazë.

Ja edhe marshi funebër mbaron dhe perdja mbyllet. Më lëshojnë në skenën e errësuar. Dikush më përqafton, një tjetër më bie pa dashje, në kalim e sipër, me bërryl. Hapet perdja. Sytë më mbyllen nga ndriçimi i projektorëve. Duartrokitjet më kërkojnë mua. Unë orientohem për pak çaste, ngjallet, dhe kjo do të thotë se sërisht në trupin tim është rikthyer shqetësimi, bëj disa hapa drejt paraskenës dhe përshëndes duke përkulur lehtë kokën, siç i ka hije një princi të vërtetë. Më sjellin pastaj pranë Ofelinë dhe, të zënë për dore, marrim një breshëri duartrokitjesh. E tërë salla më duket një humbëtirë e madhe, e